

3.2 Westerse handschriften *(het CVP heeft betrekking op de Bijzondere Collecties)*

Geschiedenis

Handschriften van o.a. antieke teksten zijn vanaf het allereerste begin van de universiteit verzameld. In de loop van de geschiedenis is dit uitgebreid naar andere tekstsoorten en vormen, zoals brieven. Vanaf de negentiende eeuw zijn ook archieven (voornamelijk van Leidse hoogleraren) gecollecteerd. Met de aanstelling van Willem Nicolaas du Rieu in 1866 als de eerste conservator handschriften werd er een specifiek domein gevormd. In de vroegste twintigste eeuw zijn de universiteitsarchieven bij de universiteitsbibliotheek ondergebracht. Daarmee is het documenteren van de eigen geschiedenis als universiteit verder versterkt.

Positionering

De Universiteit Leiden heeft de oudste universitaire collecties in Nederland. Zij vormen o.a. een bron voor de vroegste beoefening van wetenschap alhier. Veel van de stukken zijn uniek in de wereld, te meer omdat het hoofdzakelijk handschriftelijk materiaal betreft. De middeleeuwse handschriften, met name de ruim honderd codices vervaardigd voor het jaar 900, genieten nationale en internationale vermaardheid. De collectie na-middeleeuwse handschriften staat voornamelijk bekend vanwege de grote brievencollecties met wetenschappelijke correspondentie, de grote collecties handschriften op het gebied van Nederlandse geschiedenis, taal en literatuur (met name die van de Maatschappij der Nederlandse Letterkunde), en de archieven van de Universiteit Leiden en individuele Leidse onderzoekers.

Belangrijke relaties zijn er met de instellingen die deels hetzelfde soort materiaal verzamelen en beheren, in het bijzonder de Koninklijke Bibliotheek, het Allard Pierson en het Literatuurmuseum. Verschillende musea en instellingen in Leiden beheren objecten die eenzelfde herkomst hebben, zoals het Rijksmuseum van Oudheden, De Lakenhal, Museum Boerhaave, Naturalis en Erfgoed Leiden & Omstreken.

Collectieprofiel

De collectie middeleeuwse handschriften omvat ca. 1500 banden en zo'n 1100 fragmenten, vaak afkomstig uit oude Leidse boekbanden die in de loop der tijd gerestaureerd of vervangen werden. De collectie na-middeleeuwse handschriften is zeer omvangrijk en divers en bevat in ieder geval meer dan 500.000 brieven, ca. 20.000 losse manuscripten en ca. 500 meter universiteitsarchieven.

Middeleeuwse handschriften worden incidenteel verworven. De meeste aanwinsten voor dit domein zijn na-middeleeuwse handschriften en archieven, grotendeels bestaand uit (historisch) onderzoeksmateriaal, werkdocumenten en brieven. Dit soort materiaal wordt tegenwoordig alleen nog maar digitaal gevormd.

Nieuwe aanschaf moet passen in de geformuleerde zwaartepunten, o.a. humanisme, de relatie tussen het Westen en het Oosten, en de geschiedenis van de universiteit en het studentenleven. In het bijzonder verwerft de bibliotheek materiaal op het gebied van Nederlandse taal- en letterkunde, vaderlandse geschiedenis, (Leidse) wetenschapsgeschiedenis, en handschriften en archieven van Leidse hoogleraren en studenten(verenigingen) als bijdrage aan het Academisch Historisch Museum.

Veel van de (oudere) deelcollecties zijn afgesloten, maar voor de Bibliotheca Publica Latina en de Maatschappij der Nederlandse Letterkunde wordt nog actief verzameld. Specifiek op het gebied van archieven wordt nog groei verwacht; veel studenten- en studieverenigingen, faculteiten en onderzoeksinstituten houden op te bestaan of zoeken onderdak voor hun archief.